

Jagode, trave in zelišča na zeleni steni

Pa smo Slovenci v nečem le prvi. Nečem pozitivnem, ekološkem in izjemno uporabnem. V Ljubljani, natančneje pred Družinskim centrom Mala ulica, so to poletje postavili prvi vertikalni vrt na javnih površinah.

PIŠE: BARBARA PETEK

Vertikalni vrtovi so v svetu sicer dokaj pogosti, poznamo jih tudi pod izrazom zelena stena, saj so ekološki, prijetni za oko, pa še izjemno uporabni. A stena v Ljubljani je posebna, kot je pojasnil idejni oče projekta **Tomaž Čufer** iz podjetja Humko, d. o. o.: »Dokazati želimo, kako se da s podtalnico pozimi od-tajati zamrznjene rastline in ogrevati hišo, poleti pa ravno obratno, hladiti hišo. Prvič se s sistemom črpanja podtalnice rešuje tudi problem zim-ske suše, da voda ne zamrzne in se rastline ne posušijo.«

Eva Strmljan Kreslin je zelo ponosna na novo pridobitev Javnega zavoda Mala ulica. (FOTO: OSEBNI ARHIV)

Vertikalni vrt lahko zasadimo z različnim zelenjem, cveticami, zelišči pa tudi manjšo zelenjavo. (FOTO: BARBARA PETEK)

Pomanjkanje zelenih površin

To je pravzaprav tehnološki eksperiment. Vrt so pred ome-njenim zavodom postavili ob steno ene od sosednjih stavb, s čimer so ne le naredili uslu-go sebi, saj bodo imeli v sre-dišču mesta, kjer je veliko po-manjkanje zelenih površin in površin, kjer bi lahko zasadili zelenjavo ali zelišča, temveč tudi sosednji hiši, saj so jo s tem dodatno izolirali.

»Tale fasada je bila zelo ne-privlačna na pogled. Ko smo uredili vrt in otroško igrišče, smo razmišljali, kaj bi z njo. Z MOL se nam je nato v okvi-ru projekta Ljubljana moje mesto uspelo dogovoriti za sofinanciranje, pridobili smo Tomaža in rezultat je tu,« veselo pove v. d. direktorja Javnega zavoda Mala ulica **Eva Strmljan Kreslin**.

Krasijo domove in balkone

Tovrstne stene so seveda pri-merne tudi za notranje prosto-re in balkone, so pa za zdaj še kar velik zalogaj za povprečen žep. Kvadratni meter, treba je omeniti, da so stene luksuzne stene in da so njihovi paneli narejeni iz najboljših materia-lov, namreč stane od 800 do 1500 evrov, a v Humku že razvijajo tudi takšne, ki bodo dosegljive za dva do tri stota-ke.

Vertikalni vrtovi so lahko odlična rešitev za tiste, ki pre-bivajo v mestih, nimajo svo-jih vrtičkov, želijo pa si lastne zelenjave ali zelišč na dosegu roke. V »lončke«, iz katerih je sestavljena stena, je mogoče posaditi katere koli manjše rastline. V Mali ulici so se odloči-li za zelišča in jagode, v višjih

Vertikalni vrtovi so odlična rešitev za prebivalce mest, ki nimajo svojih vrtičkov, si pa želijo lastne zelenjave ali zelišč na dosegu roke.

vrstah pa za zgolj dekorativne trave in druge rastline. Ste ljubitelji sveže solate, brokolija, češnjavih paradižnikov in borovnic ali bi radi na do-segu roke le peteršilj, baziliko ali zeleno? Bi v stanovanje radi vnesli le več kisika, prijetnih vonjav in živih barv, s katerimi se kitijo cvetlice? Vse to omo-goča vertikalni vrt. Poleg tega stanovanje, če ga postavite ob zunanjo steno, dodatno izolira

in naredi bolj mirno in tiho, saj ustavi precejšnji odstotek hrupa z ulice.

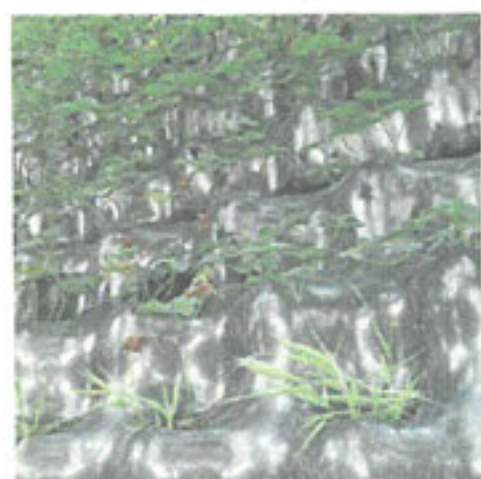
Z vgrajenim rezervoarjem

Odločimo se lahko tudi za sa-mostoječe stene, ki so manjše, posledično cenejše, z vgraje-nim rezervoarjem, v katerega vlijemo vodo, in za dva meseca lahko nanjo pozabimo, saj bo za vlaženje rastlin poskrbela

avtomatika. Potrebujemo le še kabel ter vtičnico in solata lako začne rasti. Stena je lahko narejena iz različnih materia-lov, navadno sta to zelo kako-vostna avtomobilska plastika in pločevina, ki se jima bo kmalu pridružil cenejši termoformirani flis. Na voljo so tudi takšne brez avtomatskega namakanja, a Čufer teh ne priporoča. Meha-nizem je namreč med cenejši-mi deli vertikalnih vrtov, zato

ne bomo veliko prihranili, če se avtomatskemu namakanju odrečemo, se bomo pa precej bolj namučili z gojenjem rastlin: »V stenah voda vedno odteka dol in rastline na vrhu se bodo posušile, tiste spodaj pa bodo dobile preveč vode.« Temu se lahko do neke mere izognemo tudi z uporabo kamene volne namesto prsti, saj ga ni avtomat-skega namakalnega sistema, ki bi lahko preliščil težnost.

»Kadar uporabimo mineralne substrate ali zemljo, voda najde poti in po teh steče v nižje slo-je, ki postanejo premokri, tisti zgoraj pa se presušijo,« pojasni Čufer, ki s sodelavci že razvija povsem nov panel za vertikal-ne vrtove, ki bo vodo še bolj držal v višjih slojih, narejen pa bo iz mešanice kamenih voln, diatomejskih glin, perlita in biooglja. ■

Tomaž Čufer iz podjetja Humko, d. o. o. (FOTO: BLAŽ RAČIČ)

Paneli so lahko iz avtomobilske plastike in pločevine, marmorja ali cenejšega termoformiranega flisa. (FOTO: BARBARA PETEK)